

bokselskap.no, 2012
Mauritz Hansen: *Luren*

Teksten følger *Mauritz Hansens Noveller og Fortællinger* i 8 bind fra 1855-58 og er basert på skannet og ocr-lest fil mottatt fra Nasjonalbiblioteket/Bokhylla.no. Teksten er lastet ned fra bokselskap.no

Maurits Christopher Hansen

Luren

1819

□

Braate i Gudbrandsdalen.

Jeg kunde have Lyst til, kjære Ven, at datere dette Brev fra *det egentlige Norge*; thi saa egte nordisk har ingen anden Egn forekommet mig at være, – saa stolt og dog saa mild. Hvorfor skulle vi dog evig beundre hine Helvetiens Prospekter? hvorfor aldrig pryde vore Vægge med fædrelandske Udsigter! Denne Egn forekommer mig at staa ved Siden af det skjønneste Schweizerlandskab. Ikke frapperes man af nogen vildt brusende Fos – eller af lodret stejle Klipper – eller af svimmeldybe Afgrunde; – men *Ensemblet*, min Ven, – *Tonen*, som I Malere kalde det, – er saa høj, saa ubeskrivelig dejlig.

I Stedet for at beskrive Dig min Tilbagerejse fra Nordlandene vil jeg, imedens jeg dvæler for sidste Gang i denne yndige Dal iblandt dens elskværdige Beboere, fortælle Dig et lidet Eventyr, fom jeg her har oplevet, og som med al sin Simpelhed forekommer mig usigelig rørende. Til den Ende maa jeg gaa tilbage i min Fortælling til den Aften, da jeg paa min Oprejse første Gang betraadte Dalen. Efter en temmelig besværlig Fodrejse stod jeg ved Solens Nedgang paa Højden, hvorfra med overraskende Ynde Dalen pludselig aabnede sin Favn for

mit Blik. Jeg lod Bonden, der førte min kløvsadlede Hest, drage foran, og satte mig paa et Fjeldstykke for at beskue den blomstrende Dal. Bækkenes Rislen, Fuglenes Sang og de græssende Køers Klokker lode harmonisk i mit opladte Øre. Skyggerne bleve længere nedenfor mig – og mindede mig om at gaa ned. Imedens jeg klavrede ned ad Fjeldet, lode fjernt enkelte dybe Toner fra Luren, den arkadiske Lur. Efterhaanden bleve disse stærkere, og jeg kunde tydelig høre enkelte Ord igjennem Tonen. I en overraskende Nærhed svarede en anden Lur med et Par af disse simple Akkorder, der saa klare strømme ud fra dette Instrument. Jeg var højtidelig stemt. Neppe stod jeg i Dalen, for en midaldrende Døl i sin Nationaldragt kom mig imøde og rakte mig sin Haand. «Velkommen til os, Landsmand! Tag tiltakke med det, jeg kan skaffe Dig!» sagde han i sin fyndige, trofaste Dialekt, og vi gik fremad imod Gaarden, der laa midt i den smilende Dal. Da vi kom ind, blev Højsædet anvist mig, og imedens hans vakre Kone fremsatte en nydelig Aftensmad af Melk, Tyndbrød og Æg, fik jeg Tid til at betragte den renlige Simpelhed og tækkelige Velstand, der forenede sig i den rummelige Nystue. Thord, det var min Verts Navn, var en høj, bredskuldret Mand med et mærkeligt Ansigt, der, jeg ved ikke hvorledes, forekom mig at ligne de antike Træsnit af vore norske Konger. Et Par beskedne Spørgsmaal om vor Konge og om det nys opløste Storthing o. s. v. undslap ham næsten imod hans Vilje, – og jeg saa, hvorlunde Nysgjerrigheden kjæmpede med Frygten for at ulejlige den trætte Gjest. Men nu kunde den aldrende Kone ikke længere bare sig – og gjorde mig Spørgsmaal paa Spørgsmaal; og skjønt Verten skjendte paa hende, fordi hun, sagde han, plagede mig, – saa jeg dog tydelig, at han glædede sig ved enhver Nyhed, jeg fortalte. Efter en halv Times Forløb hørte vi Køernes Brølen under Vinduet, og strax derpaa traadte en Pige ind, hvis Udvortes stærkt frapperede mig, skjønt jeg i Tusmørket ikke ret kunde betragte hende. En høj, rank Væxt, – et blegt, betydningsfuldt Ansigt, – svømmende, blaa Øjne, og et gult, frit bølgende Haar faldt mig strax i Øjet. Faderens skarpe Blik slog hendes imod Gulvet; men Moderen sagde i en snaksom Tone: «Kom hid, Ragnhild! og hils paa den Fremmede; han er fra Christian». Med en rolig, alvorlig Mine hilsede hun mig, ikke med den nys udfoldede Møs Undseelse, men med en vis Holdning og Anstand, som forundrede mig. Hun opvakte en besynderlig, halv smertelig, halv behagelig Fornemmelse hos mig, og jeg følte en uforklarlig Interesse for Pigen. Jeg greb det Paaskud at betragte Kvæget – og bad hende

følge mig og vise mig det. Alt, hvad hun sagde, rørte mig ved den klare, blede Aksent, hvormed hun taledes sit Dølesprog, og den Bestemthed, med hvilken hun valgte sine Udtryk. Hun blev synlig forlegen over den Opmærksomhed, hvormed jeg betragtede hende, og førte mig snart ind igjen til Faderen, der ventede mig med Ølkruset i Haanden.

Ved Lyset blev jeg var nogle Bøger paa en Hylde, og det glædede mig, imellem dem at finde vor *Snorre*. Jeg indlod mig i Samtale med Thord om den gamle Historie – og forbausedes ved hans Bekjendtskab med samme. Uden Pral fortalte han mig i Samtalens Løb, at han nedstammede fra den haarfagre Harald, og at hans Slægt havde holdt sig ublandet. Jeg ved ikke, hvorfor denne Efterretning gjorde et saa særdeles Indtryk paa mig; ikke sandelig, at jeg skulde bære større indvortes Agtelse for en Konge end en Bonde, men sikkert fordi jeg ligesom saa den længst hensmuldrede store Harald staa for mig i sin Ætting. – Min Vert lod til at forstaa min Fornemmelse – og vendte Samtalen beskeden paa andre Ting.

Temmelig sent forlod han mig, og jeg kastede mig urolig frem og tilbage paa mit Leje. De rundne Dage stege op i min Sjæl, og jeg følte en ængstelig Glæde, som den, hvormed man betræder en Kjæmpehøj fra Hedenold. Da lød en Lur klart i Natten og vækkede mig af mine Drømme. Jeg sprang til Vinduet, aabnede det –og hørte nu grant fra den nærliggende Hej igjennem Tonerne de Ord: *Hosdan lever Litan?* og strax svaredes fjernt fra med Luren: *Litan lever bra*. Jeg kan ikke sige, hvor besynderligt det forekom mig. Min Nysgjerrighed tillod mig ingen Ro. Alt blev stille, og utaalmodig oppebiede jeg Morgenen, for hos min Vert at faa Opløsning paa denne Gaade. Neppe var han traadt ind til mig, førend jeg, imedens Ragnhild beredte Frokostbordet, begyndte at spørge, hvo der her blæste Lur om Natten. Men pludseligt holdt jeg inde; thi Ragnhild blev med eet bleg som Døden og kastede et Blik paa mig – saa bønligt, saa fortvivlet, saa døende! at jeg tusinde Gange fortrød mit Spørgsmaal. Til min Beroligelse svarede Thord, at han Intet havde hørt, og at det maatte være Gjæterne paa de omliggende Sætre. Men Ragnhild sneg sig vaklende ud, idet hun gav mig endnu et usigelig rørende Øjekast.

Skydsen var kommen, Kløvsadlen omspændt, – og med al min Nysgjerrighed, al min Deltagelse, maatte jeg utilfredsstillet drage bort. Hvad havde jeg givet for et Øjeblikks Enrum med Ragnhild, det jeg dog vist ej havde havt Mod og

Indiskretion nok for at benytte til at udfritte hende.

Paa min hele Rejse stod denne lille Begivenhed mig uaftadelig for Tanken, og det gjorde mig ondt nok, da jeg for omtrent aatte Dage siden paa min Hjemtur kom i Nærheden af Dalen, at jeg ikke kunde gjøre en Omvej for atter at besøge Thord. Du ved, min Bestemmelse var at ile den korteste Vej til Christiania. For aatte Dage siden altsaa rejste jeg om Natten over Fjeldet. Min Skydskarl var en vakker, ung Mand af et usædvanlig dannet Væsen – men syntes meget nedslagen. Paa mit Spørgsmaal fortalte han mig, at han havde været Skolemester – men nu tjente som Gaardskarl. Jeg lod ham føre Hesten foran mig over Fjeldryggen, og gik langsomt efter i nogen Afstand. Pludselig hører jeg ham synge igjennem Haanden henimod Fjeldet, og jeg gjenkjendte tydelig den samme Melodi, som jeg engang havde hørt igjennem Luren. Jeg bliver opmærksom, og fra det Fjerne møder mit Øre en længere, klagende Lurstemme. Som et Lyn var jeg oppe og stod ved Siden af Karlen. Han syntes forlegen og blev det endnu mere, da jeg trængte ind paa ham for at faa Sammenhængen at vide. Netop gik Maanen op, og jeg skimtede i Bjergkløften en liden Hytte og udenfor den et Menneske. «Derfra kom Tonen!» raabte jeg, «og jeg maa strax derhen; Du skal følge med Hesten». Hans Forlegenhed var ubeskrivelig. Han prøvede paa at gjøre Indvendinger; men jeg havde intet Øre derfor. Vi droge frem. Efter en kort Taushed syntes han mere fattet og gik villig og ilende foran. Nu stode vi ved Hytten, der var liden og sammenflettet af Granbar. Min Karl vilde forbi mig, men jeg stødte ham rask tilside og traadte først ind. Og se! midt paa Gulvet stod en liden Seng, hvori der laa et dejligt, halvaarigt Barn, – og nedbukket over Barnet sad – støttet paa Luren – Ragnhild. Den Følelse, hvormed vi mødtes, kan Du maaskee tænke Dig; beskrive den formaar hverken Pen eller Læbe. Jeg havde jo ventet det, jeg vidste jo i min Anelse den hele Sammenhæng! men opleve Visheden! Ikke vil jeg beskrive Dig den første Time – men heller gaa over til det Øjeblik, da jeg fortrolig sad imellem de to Elskende med det lille Pige barn paa mine Arme. Rørende var i Ragnhilds Mund Fortællingen om, hvorledes Guttorm og hun vare opdragne sammen, – hvorledes de havde elsket hinanden, – hvor fiittig Guttorm havde været hos Præsten for at danne sig til Skolemester, for derved at blive værdig til at besidde Ragnhild, – hvorledes ingen Bøn, ingen Taare havde kunnet overtale Thord til at tillade sin Datters Forbindelse med en fattig Karl udenfor Slægten. «Nu», blev Guttorm ved, «fortvivlede jeg og vilde, Gud naade mig! gaa den

korteste Vej ud af Verden. Da kom Ragnhild til mig, vilde dele Jammer og Glæde med mig, – og da var jeg ikke stærk nok til at modstaa Haabet om en varig Forbindelse med hende».

«Nu seer du, hvordan vi har det; Vinteren stunder til, og Barnet». – «Hvor har Barnet været?» spurgte jeg. «Her, Du! Jeg har bygget denne Barhytte, og Ragnhild og jeg skiftes daglig til at være hos det». – «Hvor langt er din Faders Gaard herfra, Ragnhild?» spurgte jeg. «En halv Mil, og Guttorm har en hel Mil til sit Hjem». Taarerne fløde ned over mine Kinder. Jeg greb Barnet, rejste mig og sagde: «Fatter Mod, Børn! det skal nok blive godt!» Under ængstlige Modsigelser bragte jeg det saa vidt, at de lagde sin Skjæbne i mine Hænder.

Da Dagen brød frem, vare vi ved Faderens Gaard. Jeg lod Guttorm skjule sig med Barnet i Laden; Ragnhild sneg sig ind, og jeg gik alene frem. Mine Trin vækkede Thord, og han tog med øjensynlig Glæde imod mig og førte mig ind i Nystuen. Som af en Hændelse førte jeg Samtalen paa Forældres Haardhed – og fortalte Thord og hans Kone om Philip af Spanien, om d'Agasseau og Flere. Jeg sluttede med at fortælle om Eginhard og Emma. Da deres Deltagelse var vakt, gik jeg nærmere – og sammensatte selv en Historie, som næsten i Et og Alt lignede Ragnhilds. Thord blev højlig opmærksom. Da tog jeg Snorre og Bibelen ned af Hylden, lagde dem paa Bordet og sagde: «Der, Thord, er Bogen, som lærer om din Kongeslægt; men her ligger Herrens Ord, som lærer, at vi ere Alle lige for Gud. Den lærer Udmyghed og Forsonlighed, Barmhjertighed og Kjærlighed, – og der, (jeg løb ud og var som en Pil tilbage med Barnet) der ligger din Datters Barn paa en Fremmeds Arme – og beder ved mig, at Du ej vil forstøde dit Blod».

En dødelig Bleghed overtrak Thords Aasyn, og Konen sank halv afmægtig ned paa Bænken. Men jeg standsede ikke, jeg bad, jeg tordnede, velsignede og forbandede. Da brast han i Graad og sagde: «Gud forlade mig, som jeg nu vil forlade! Hvor er Ragnhild?» – Og Ragnhild kom, nærmere Døden end Livet, og hun favnede hans Knæ og strakte jamrende sine foldede Hænder imod ham, og han rejste hende, lagde hende i Moderens Arme og sagde: «Du har baaret hende under din Livgjord; Du har lidt for hende; før Du hende til mig!»

Da kaldte jeg paa Guttorm, og imod min Forventning tilgav han ham strax. «Dig har jeg ikke saa meget at forlade», sagde han: «men hun, hun vidste dog –

tys!» lagde han til, «lad det nu være godt!»

Jeg vilde rejse; men Du kan let tænke, at jeg maatte oppebie Brylluppet. Igaar blev Parret viet, og strax derpaa døbtes Barnet Caroline efter mit Navn – ifølge Thords egen Vilje. Alle ere glade, og jeg – jeg syndige Menneske – staar her som en Engel mellem dem. Farvel, min Ven! Imorgen rejser jeg fra dette Fredens Tempel. Gud velsigne disse gode Mennesker!

Maurits Christopher Hansens *Luren* er lastet ned gratis fra bokselskap.no